

Silvie Miltenerová: Srovnání českých překladů románu Charlese Dickense *Oliver Twist* z hlediska volby jazykových prostředků

Bakalářská práce

Vedoucí práce: PhDr. Zdeněk Beran

Posudek vedoucího práce

Práce S. Miltenerové se věnuje srovnání funkčního využití jazykových prostředků ve třech posledních českých překladech raného románu Charlese Dickense *Oliver Twist*; stává se tak sondou do poměrně dlouhého období moderního českého překladu (léta 1930 až 1966, ovšem s občasnými přesahy i k překladům starším). Jedná se primárně o práci komparačně translatickou, nikoli lingvistickou, neboť autorčiným hlavním záměrem je vysledovat, jak se zvolené jazykové prostředky podílejí na intergrální výstavbě literárního díla jako celku a jak důslednost v užití těchto prostředků napomáhá převodu literárního díla jako estetického tvaru.

Východiskem práce je důkladné zhodnocení jazykové a tematické stránky románu prizmatem literárně kritické recepce; zde S. Miltenerová prokázala orientaci v sekundárních literárně kritických pramenech a dickensovských životopisných studiích, která výrazně přesahuje rámec požadavků bakalářské práce. Podařilo se jí výstižně charakterizovat specifičnost Dickensova pohledu na palčivé sociální otázky Anglie v první polovině 19. století a způsob jejich literárního zobrazení příznačný pro jeho ranou tvorbu.

Vlastní analytická část práce se zabývá zejména charakteristikou promluv postav podle jejich sociálního (třídního) určení, méně pak jazykem vypravěče. Tím se do centra pozornosti dostává prvořadě problematika převodu substandardního (hovorového) jazyka a hledání adekvátních lexikálních prostředků v různých rovinách cílového jazyka. V komentářích pak převažují úvahy nad vhodností volby těchto prostředků, jejich adekvátnosti vzhledem k intencím originálu a jejich působení na dnešního čtenáře. Ač se studentka snaží vyhýbat ahistorickému pohledu a je si vědoma zastarávání lexika, vnáší do svých postřehů jazykové povědomí současné mladé generace, což může být užitečné vzhledem k zásadní otázce, kterou si v práci klade: zda totiž nazrál čas na potřebu nového překladu. Pozoruhodné je její zjištění, že nejnovější (třebaže už více než půlstoletí starý) překlad manželů Tilschových funguje velmi dobře jako celistvý literární tvar – na rozdíl od převodů předchozích – ale z hlediska užitého lexika už pro mladou generaci dosahuje hranice snížené srozumitelnosti.

Studentčiny komentáře k různě stylizované řeči postav tak skládají mozaiku rozmanitých prvků Dickensova stylizačního umění a jejich reflexi v překladu. Domnívám se, že uvedené postřehy vhodně ilustrují způsob nakládání s těmito prvky v českých textech. Vedle toho by ovšem bylo třeba stejnou pozornost věnovat vypravěčské (či autorské) řeči: kapitola věnovaná dickensovskému vypravěči je o poznání kratší a výběrovější a sotva postihuje problematiku v plné šíři. Zde vidím průkazné rezervy; například otázka ironie by si rozhodně vyžadovala detailnější prozkoumání.

Celkově ovšem lze říci, že práce S. Miltenerové je přínosem k bádání o dickensovské recepci u nás, a možná též pobídkou k zhodnocení celkové překladatelské práce Tilschových. Z toho důvodu ji vřele **doporučuji** k obhajobě a předběžně navrhuji hodnotit známkou **výborně**.

PhDr. Zdeněk Beran

2. září 2011